

Kom godt i gang med
DLBR Foderbudget

Kom godt i gang med Foderbudget

Dette hæfte er en introduktion til brugen af foderbudget. Foderbudgettet har til formål - med udgangspunkt i køernes og kviernes daglige foderbehov - at disponere over et samlet foderforbrug over en længere tidsperiode, eksempelvis en fodersæson eller et budgetår. Derfor udarbejdes foderbudgettet altid på baggrund af en prognose, hvor dyrenes produktion er fremskrevet. Processen giver et godt grundlag for arbejdet med fordelingen af grovfoder, samt med vurdering af behovet for indkøb af foder.

Foderbudgettet danner sammen med prognosen, grundlag for budgettet for Kvægholdet, hvilket du beregner i Produktionsbudgettet.

Hæftet er bygget op med mange klip af skærmbilleder med tilhørende korte trin-for-trin-tekstvejledninger til, hvad du skal gøre, samt et kort afsnit om, hvad du bør vide.

Som hjælp er der i programmet indbygget hjælpetekster med korte forklaringer af funktionalitet, beregningsgrundlag, grænser på værdier der kan testes m.m. Teksterne dukker frem, når markøren flyttes over skærmen.

Introduktionshæftet er suppleret med artikler om det faglige grundlag, der kan findes via hjælpetasten i programmet eller på www.dlbr.dk/it. Her vil der ligeledes kunne findes typiske spørgsmål og svar (FAQ), der løbende opdateres.

Udgivet	September 2010
Redigeret	December 2012
Version	Journal 1.0
Redaktør	Videncentret for Landbrug
Tryk	Videncentret for Landbrug
Udgiver	Videncentret for Landbrug, Kvæg 8740 5000
Support	Se www.dlbr.dk/it eller ring på 7015 5015

Indholdsfortegnelse

Start programmet	5
Valg af bedrift	5
Opstart af Foderbudget.....	10
Opret Foderbudget	11
Arbejdsgangen i Foderbudgettet	12
Grundlag	13
Foderforbruget - fodermidler.....	14
Foderbudget – delperioder, ration og beregn	16
Foderbudget – Resultat, udskrift og gem.....	18
Rediger, kopier og slet foderbudget	19

[Link til European Agricultural Fund for Rural Development](#)

Start programmet

Når programmet er installeret korrekt skal det startes fra skrivebordet på computeren og du skal logge ind med dit brugernavn og password (det samme som til LandbrugsInfo og Landmand.dk).

Log på DLBR KvægIT

Brugernavn:

Adgangskode:

Sprog: Dansk

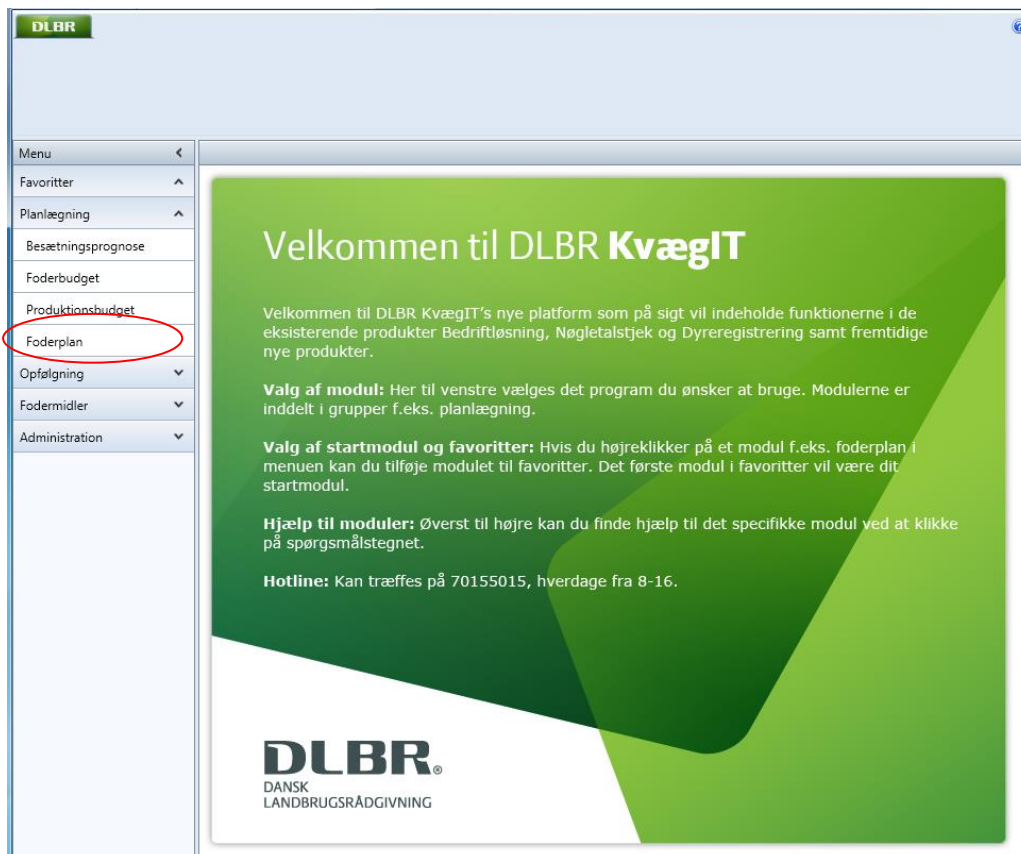
Log på Annuller

DLBR
DANSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING

Valg af bedrift

A: Legaliseret til én bedrift

Programmet starter og du bliver mødt af følgende velkomtbillede. Har du adgang til en enkelt bedrift (f.eks. landmand med én bedrift) har du ikke mulighed for at vælge bedrift og knappen er ikke synlig i skærbilledet.

DLBR

Menu <
Favoritter ^
Planlægning ^
Besætningsprognose
Foderbudget
Produktionsbudget
Foderplan
Opfølgning v
Fodermidler v
Administration v

Velkommen til DLBR KvægIT

Velkommen til DLBR KvægIT's nye platform som på sigt vil indeholde funktionerne i de eksisterende produkter Bedriftløsning, Nøgletalstjek og Dyreregistrering samt fremtidige nye produkter.

Valg af modul: Her til venstre vælges det program du ønsker at bruge. Modulerne er inddelt i grupper f.eks. planlægning.

Valg af startmodul og favoritter: Hvis du højreklikker på et modul f.eks. foderplan i menuen kan du tilføje modulet til favoritter. Det første modul i favoritter vil være dit startmodul.

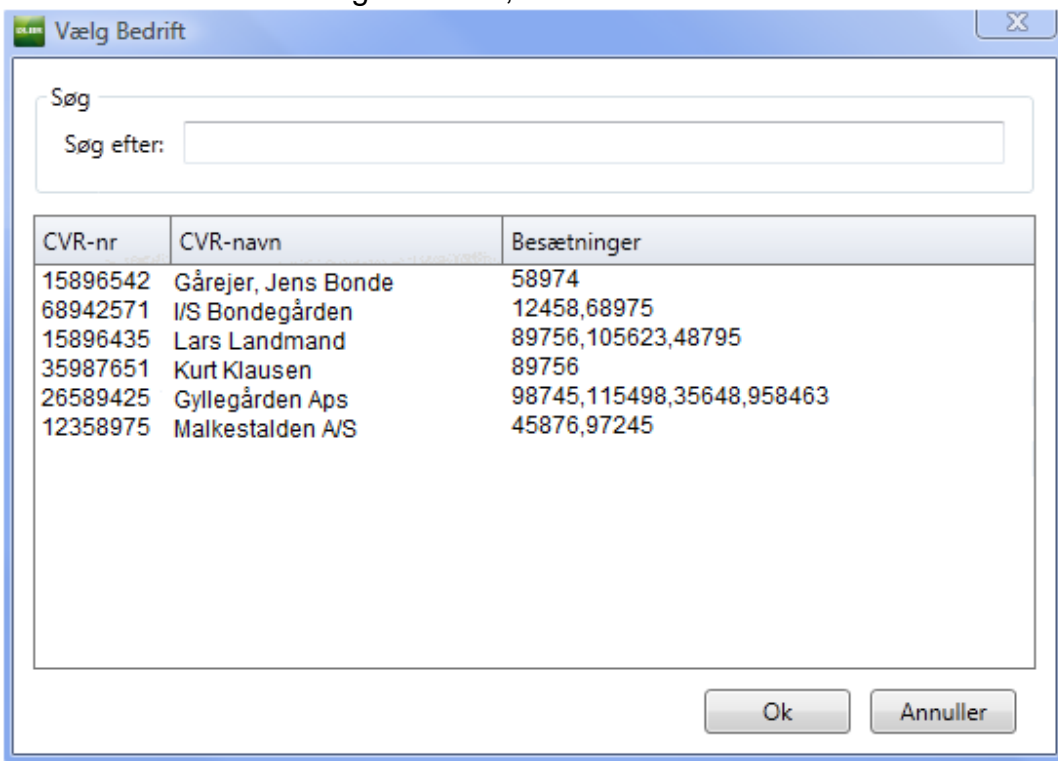
Hjælp til moduler: Øverst til højre kan du finde hjælp til det specifikke modul ved at klikke på spørgsmålstegnet.

Hotline: Kan træffes på 70155015, hverdage fra 8-16.

DLBR
DANSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING

B: Legaliseret til mellem 2 og 25 bedrifter

Hvis du har adgang til mellem 2 og 25 bedrifter vil du blive mødt af en liste med de bedrifter du er legaliseret til, som vist i billede A.

Billede A

C: Legaliseret til flere end 25 bedrifter

Hvis du er legaliseret til flere end 25 bedrifter, skal du fremsøge bedriften via søgefelterne i dialogen, der fremkommer når du starter programmet. Der er mulighed for at søge på CVR-navn, CVR-nr. og besætnings-nr. Hvis søgningen giver mere end 25 bedrifter, bliver du bedt om at specificere søgningen. Vælg bedrift på listen og klik på Ok.

CVR-nr	CVR-navn	Besætninger
31119103	Aarhus Universitet	8172;65244;902843;904571;903329

Herefter markerer du den ønskede bedrift med et venstreklik, og vælger Ok. Du får så også velkomstbilledet, som vist under punkt A.

Når du logger på DLBR KvægIT næste gang, åbner programmet i den bedrift du sidst arbejdede i. Hvis du ønsker at skifte bedrift, skal du klikke på knappen "Vælg Bedrift" øverst i skærbilledet.

Bedrift: 31119103 - Aarhus Universitet **Vælg Bedrift** DLBR KvægIT

DLBR

Menu <
Favoritter ^
Planlægning v
Opfølgning v
Fodermidler v
Administration v

Velkommen til DLBR KvægIT

Velkommen til DLBR KvægIT's nye platform, som eksisterende produkter Bedriftløsning, Nøgletals nye produkter.

Funktionen af "Vælg Bedrift" afhænger af antal bedrifter du er legaliseret til.

Bedriftsbegrebet i DMS

En BEDRIFT består naturligt af besætninger, der hører under samme CVR nummer. Hvis der er samarbejde mellem besætninger, der ikke har samme CVR nummer, kan disse også tilføjes under BEDRIFTEN, når brugeren er legaliseret til disse.

Dette kan f.eks. være aktuelt på kviehoteller, hvor indsættere af kvierne selv ejer de besætningsnumre, deres dyr går i.

En BEDRIFT kan deles op på forskellig vis alt efter behov. Denne opdeling hedder DRIFTSENHED.

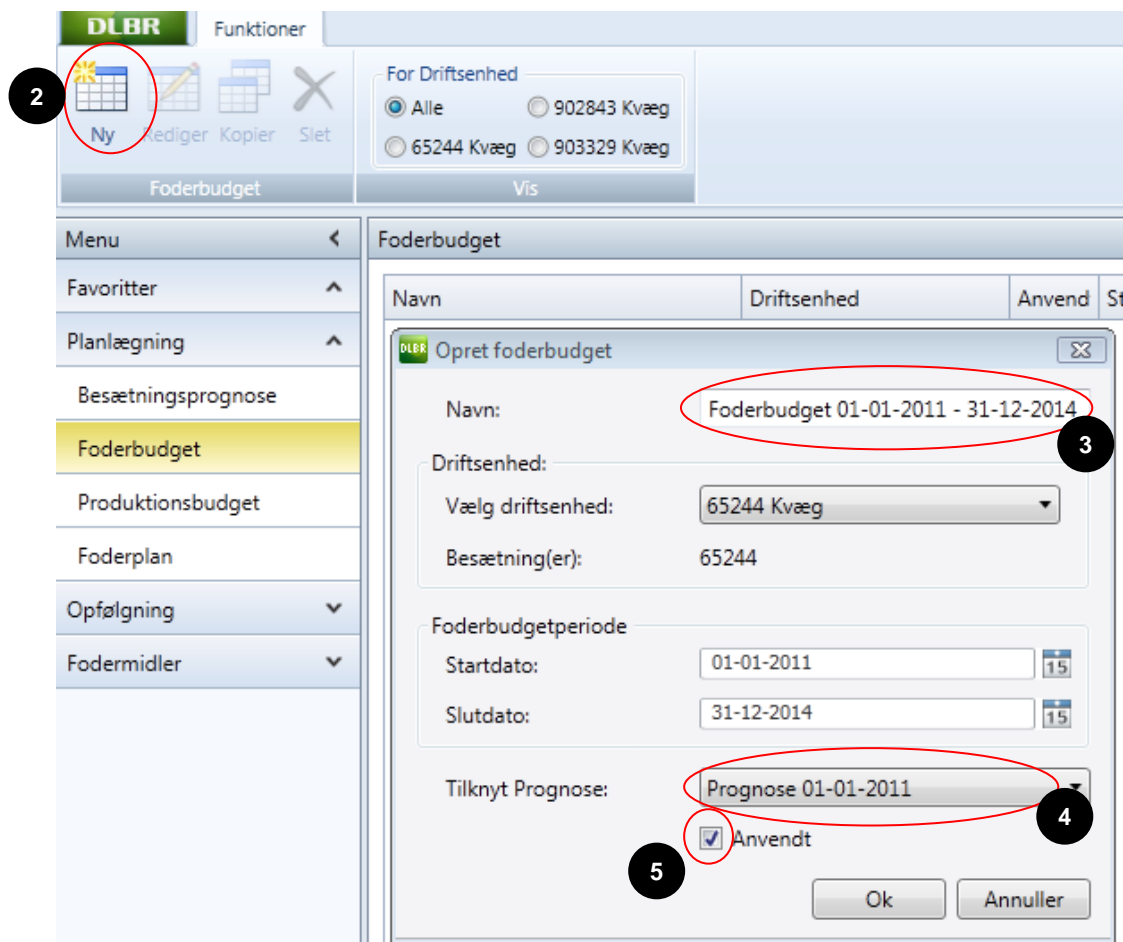
Opstart af Foderbudget

Programmet starter og du bliver mødt af nedenstående velkomstbillede. Vælg Foderbudget (1) under menuen Planlægning.

The screenshot displays the DLBR KvægIT software interface. On the left, a navigation menu is visible with the following items: Menu, Favoritter, Planlægning, Besætningsprognose, Foderbudget (circled in red with a '1' in a black circle next to it), Produktionsbudget, Foderplan, Opfølgning, and Fodermidler. The main content area on the right features a green background with the text 'Velkommen til DLBR KvægIT'. Below this, there is a welcome message and several sections of text: 'Valg af modul', 'Valg af startmodul og favoritter', 'Hjælp til moduler', and 'Hotline'. The DLBR logo and 'DANSK LANDBRUGSRÅDGIVNING' are located at the bottom left of the main content area.

Opret Foderbudget

For at oprette et nyt foderbudget skal du først have oprettet en besætningsprognose, der minimum dækker den tidsperiode, du ønsker at arbejde med.

Du skal gøre følgende:

- Opret et nyt foderbudget ved at klikke på Ny (2) i øverste venstre hjørne på funktionsbåndet.
- I den dialogboks der nu fremkommer, skal du:
  - Redigere navnet (3), hvis du ikke er tilfreds med det foreslåede
  - Vælg hvilken driftsenhed der skal oprettes foderbudget på, der kan kun vælges driftsenheder hvor der indgår malkekøer
  - Redigere start- og slutdato (se "Nyttigt at vide")
  - Vælge hvilken prognose, der skal danne grundlag for dit foderbudget (4)
  - Sætte flueben i Anvendt (5), hvis det skal bruges videre i et produktionsbudget.

Nyttigt at vide

Hvis foderbudgettet skal give dig input til næste års markplan, kan det være nyttigt at lade startdatoen være den dag i efteråret, hvor du har opmålt dine beholdninger, f.eks. 15-11-2010, og lade slutdatoen være den dag, hvor du forventer, at næste års høst er opbrugt, f.eks. 15-10-2012.

Arbejdsgangen i Foderbudgettet

Efter du har oprettet et foderbudget, skal du nu igennem fanerne Grundlag og Foderbudget.

Fanen Generelt viser de valg, du har foretaget i oprettelsesdialogen, så denne behøver du kun at forholde dig til, hvis du har lavet fejl under oprettelsen.

Inden du går i gang, skal du have opmålt dine grovfoderbeholdninger.

Grundlag

DLBR Funktioner

Gem Udskriv Vis udskrift Foderbudget

Foderbudget Udskrifter Afslut

Menu < Foderbudget » Foderbudget 01-10-2010 - 30-09-2012

Generelt Grundlag Foderbudget

Grundoplysninger

Ydelsesniveau: 11.502 EKM/årsko
Race: Dansk Holstein

Dyregrundlag

Anvend	Budgetgrupper	Årsdyr	Energiudnyttelse
☒	Malkende køer	148	93
☒	Goldkøer	14	93
☒	Kvier	169	93
☒	Småkalve	15	93
☐	Tyre	0	93

Tyrekalve indgår i småkalveperioden i 2 uger.

Du skal gøre følgende:

1. Til/fravælg Budgetgrupper (6). Hvis tyrekalvene sælges til levebrug inden 14 ugers alderen, skal du ikke vælge Tyre, men i stedet angive, hvor lang tid de indgår i opgørelsen (7).
2. Indtast dyrenes forventede energiudnyttelse, svarende til f.eks. opgørelsen i foderkontroller på bedriften (8).

Nyttigt at vide!

Som gennemsnit kan forventes en energiudnyttelse på ca. 93 % for Stor race og 95 % for Jersey. Sæt den evt. lidt lavere, hvis du også vil tage højde for svind.

Foderforbruget - fodermidler

På fanen Foderbudget skal du udarbejde foderbudgettet for hele bedriften. Du kan nemt komme i den situation, at du har tilvalgt mange fodermidler og mange delperioder, og der vil være meget at overskue og forholde sig til på én gang.

Under "Nyttigt at vide" på side 11, kan du se, hvordan du kan gøre skærmen mere overskuelig.

Fodermiddel	Enhed	Pris øre/kg	Malkende køer				Goldkøer				Kvier				Småkalve				Forbrug totalt	Beholdninger	
			01-10-2010 - 30-09-2012 148 dyr	01-10-2010 - 30-09-2012 14 dyr	01-10-2010 - 30-09-2012 169 dyr	01-10-2010 - 30-09-2012 15 dyr	Enhed	Total foder	Primo- beholdning	Ultimo- beholdning											
Hjemmeavlet																					
Vårbyg	Kg TS	95,0	1,4	0,4	0,2																
Klavergræsens, høj FK, 40% kløver	Kg TS	23,8	4,5	1,5	1,5																
Majsensilage, høj FK	Kg TS	22,7	10,5	3,5	3,5																
Græshø	Kg TS	45,0								0,1											
Hvedehalm	Kg TS	27,2	0,2	2,5	0,8																
Indkøbt																					
Rapskage, 10,5% fedt, DK alm	Kg TS	160,0	2,8	0,5	0,5																
Sojaskrå, afskallet	Kg TS	270,0	1,8	0,5	0,4																
Sødmælk, stor race	Kg TS	220,0								0,8											
Kridt	Gram TS	80,0	50																		
Type 1, granuleret	Gram TS	465,0	100		50																
Type G, granuleret	Gram TS	710,0		100																	
Kalve start 18,5	Kg TS	180,0								0,2											

Du skal gøre følgende:

1. Tilføj fodermidler ved klik på Tilføj/fjern (9)
2. Vælg først blandt dine oprettede bedriftsfodermidler (10)
3. Opret derefter fodermidler svarende til høstår, eks. majs 2010 og majs 2011.

Kode	Navn
004-0007-001	Fodermør, 16,5% TS
004-0010-001	Sukkerør
004-0020-001	Roepiller, umelasseret
004-0021-001	Roepiller, letmelasseret
004-0022-001	Roepiller, melasseret
004-0022-002	Roepiller, melasseret
006-0059-001	frisk græs 2011
006-0060-001	Klavergræs, 12-15 cm, 20% kløver
006-0060-002	Klavergræs, 12-15 cm, 20% kløver
006-0060-003	Klavergræs, 12-15 cm, 20% kløver
006-0060-004	Klavergræs, 12-15 cm, 20% kløver
006-0069-001	Klavergræs, 6-8 cm, midt, vanding
006-0072-001	Klavergræs, 6-8 cm, midt, vanding
006-0075-001	Klavergræs, 12-15 cm, midt, vanding
006-0226-001	Klavergræsens., høj FK, 20% kløver
006-0227-001	Græs ens 2010
006-0227-002	Græs ens, 2011
006-0227-003	Klavergræsens., middel FK, 20% kløver
006-0227-004	Klavergræsens., silo 1
006-0227-005	Klavergræsens., produktion 2011

Det gør du ved *enten* at tage en standardanalyse på fanen Norfor-Fodermidler (11) og tilpasse næringsstofindholdet til det, du forventer (dobbeltklik på fodermidlet, efter du har valgt det til). Redigering af fodermidler er ikke vist her.

Se evt. vejledningen til Foderplan her:

<http://it.dlbr.dk/DLBRKvaegIT/Foder/HjaelptilFoderplan/HjaelptilFoderplan.htm>

Eller du kan lave en blanding af alle dine foderkoder inden for samme fodermiddel, f.eks. alle dine foderkoder med majsensilage (se vejledning til oprettelse af blandinger under Foderplan).

4. Indtast derefter beholdningerne på de foderkoder, du kender (12). Grovfodermidler angives i NorFor foderenheder, og tilskudsfoeder angives i kg. Hvis der i Lagermodulet er oprettet beholdninger på fodermidlet, henter Foderbudget automatisk den primobeholdning fra Lager. Bemærk at Lager kun kan sige noget om beholdningen ud fra de hændelser der er overført til lagermodulet. Hvis startdatoen for Foderbudgettet ligger efter dd giver Foderbudgettet en advarsel om at der ikke er taget hensyn til forbruget frem til startdatoen. Det kvantum der hentes i lagermodulet kan overskrives i Foderbudgettet. Rettelse i primo-beholdningen påvirker ikke den beholdning som er registreret i Lagermodulet.

Foderbudget – delperioder, ration og beregn

Når du har oprettet fodermidlerne og indtastet beholdningerne, skal du have oprettet nogle delperioder ved væsentlige foderskift, og du skal sammensætte en ration for hver delperiode.

Det er ikke sikkert du rammer de rigtige datoer for periodeskift i første omgang, men de kan løbende justeres i takt med, at du sammensætter rationen.

Fodermiddel	Enhed	Pris øre/kg	Malkende køer				Enhed	Total foder	Beholdninger	
			01-10-2010 - 31-05-2011 148 dyr	01-06-2011 - 30-09-2011 147 dyr	01-10-2011 - 31-05-2012 147 dyr	01-06-2012 - 30-09-2012 148 dyr			Primo-beholdning	Ultimo-beholdning
Hjemmeavlet										
Vårbyg 2010	Kg TS	95,0	1,4	1,4			113.789	200.000	86.211	
Vårbyg 2011	Kg TS	95,0			1,4		113.616	0	-113.616	
Kløvergræsens, 2010	Kg TS	23,8	4,5				630.952	631.000	48	
Kløvergræsens, 2011	Kg TS	23,8		4,5	4,5		941.116	0	-941.116	
Kløvergræsens, 2012	Kg TS	23,8			4,5		326.747	0	-326.747	
Majsensilage, 2010	Kg TS	22,7	10,5	0,5			2.498.107	2.500.000	1.901.893	
Majsensilage, 2011	Kg TS	22,7			10,5		2.490.132	0	-2.490.132	
Græshø	Kg TS	45,0					694	0	-694	
Hvedehalm	Kg TS	27,2	0,2	0,2	0,2		182.948	0	-182.948	
Indkøbt										
Rapskage, 10,5% fedt, DK alm	Kg TS	160,0	2,8	2,8	2,8		448.191	0	-448.191	
Sojaskrå, afskallet	Kg TS	270,0	1,8	1,8	1,8		305.900	0	-305.900	
Sødmælk, stor race	Kg TS	220,0					72.595	0	-72.595	
Kridt	Gram TS	80,0	50	50	50		5.800	0	-5.800	
Type 1, granuleret	Gram TS	465,0	100	100	100		18.246	0	-18.246	
Type G, granuleret	Gram TS	710,0					1.078	0	-1.078	
Kalve start 18,5	Kg TS	180,0					2.035	0	-2.035	

Rationsparameter	Enhed	Tildelt	Tildelt	Tildelt	Tildelt
Pris	kr./dag	22,37	22,37	22,37	22,35
Foderoptagelse	kg TS/dag	21,4	21,4	21,4	21,3
Energioptagelse	MJ/dag	144,9	144,9	144,9	144,8
Energibalance	%	100,1	100,1	100,1	100,0
AAT	g/MJ	16,0	16,0	16,0	16,0
PBV	g/kg TS	19	19	19	19
Fedtsyrer	g/kg TS	27	27	27	27
Vombelastning	Ingen enhed	0,55	0,55	0,55	0,55
Fyldte ialt	FV	8,23	8,23	8,23	8,21

Du skal gøre følgende:

1. Opret en delperiode ved klik på det grønne plus og angiv start og slut på perioden (13). Naturlige periodeskift er f.eks. påbegyndelse af ny høst og ved ind- og udbinding. Dette skal du gentage for hver af dyregrupperne Malkende køer, Goldkøer, Kælvkvier osv.
2. S sammensæt en ration for hver delperiode ved at taste en mængde tørstof som kg pr. dyr pr. dag (14). Der foretages en konsekvensberegning i forhold til dyrets behov (15), såfremt autoberegning er slået til i funktionsbåndet.
3. Hold øje med beholdningerne til højre i billedet (16). Hvis du tildeler mere, end der er til rådighed, bliver ultimo beholdningen negativ, og får en rød markering.
4. Hvis ultimo beholdningen er negativ, kan du enten justere i den

tildelte mængde eller redigere delperiodens længde.

Ved klik på en oprettet periode (17), kan du redigere perioden eller slette den ved klik på det sorte kryds i dialogboksen.

5. Der hvor du ikke kender beholdningen, vil hele forbruget stå som en negativ ultimo beholdning. Denne ultimo beholdning afspejler dermed indkøbsbehovet eller udgør kravet til næste års markplan.

Nyttigt at vide!

Energibalancen bør være 100 % for at dække dyrets foderbehov. Ved udlicitering af kvier beregnes der ikke foderbehov.

Du får beregnet det totale foderforbrug i hele budgetperioden pr. fodermiddel i kg og FEN for henholdsvis tilskudsfoeder og grovfoeder.

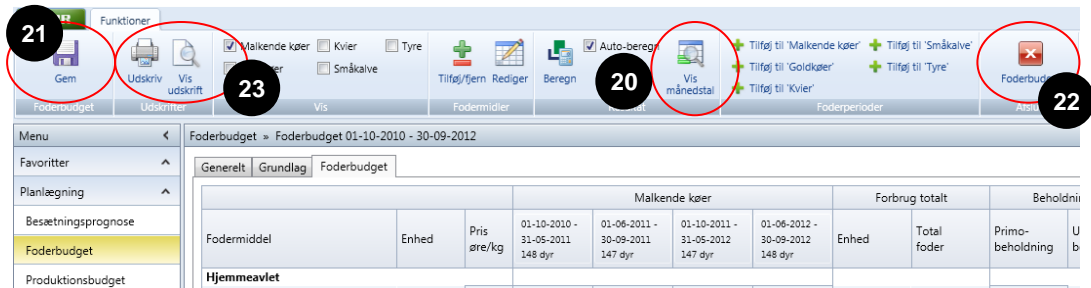
Skaf mere plads på skærmen

Start med at minimere menuen til venstre i billedet (18).

For at lette overskueligheden kan de enkelte dyregrupper til- og fravælges under Vis i funktionsbåndet øverst (19).

Foderbudget – Resultat, udskrift og gem

Når indtastningerne er færdige, dvs. dagsrationer er afstemt i forhold til dyrenes behov og foderforbruget i forhold til beholdninger til rådighed og forventet produktion, kan resultatet vises på skærmen eller udskrives.

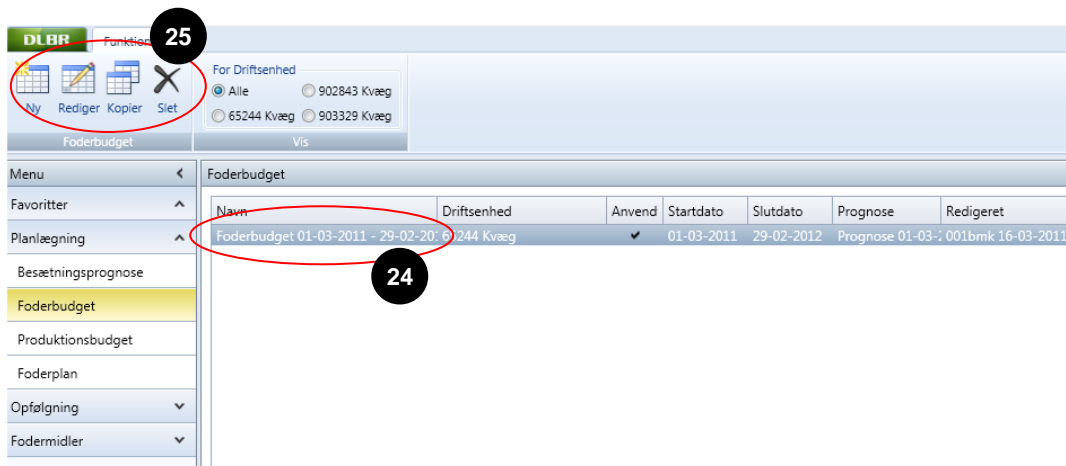

I funktionsbåndet øverst på skærmen kan du vælge:

1. Vis månedsresultat (20) – viser på skærmen dit månedsforbrug pr. fodermiddel.
2. Gem – ved klik på Gem (21) gemmes ændringer i foderbudgettet.
3. Afslut – ved klik på Afslut (22) gemmes ændringer og foderbudgettet afsluttes.
4. Vis udskrift (23) – viser på skærmen dit månedsforbrug/kalenderår.
5. Udskriv (23) – vælg den ønskede printer og udskriv.

Rediger, kopier og slet foderbudget

Når du har afsluttet og gemt dit foderbudget, ses det som en linje under menupunktet Foderbudget. I funktionsbåndet øverst kan du vælge at redigere, kopiere eller slette et eksisterende foderbudget du selv har oprettet.

Her kan du

1. Vælge det ønskede foderbudget (24).
2. Redigere for at tilpasse et eksisterende foderbudget. Vær opmærksom på, om foderbudgettet bruges i et produktionsbudget. I givet fald skal foderbudgettet genindlæses i produktionsbudgettet.
3. Kopiere et foderbudget (25). Hvis du f.eks. vil arbejde videre på et foderbudget, som en anden er startet på, skal du starte med at kopiere det.
4. Slette et foderbudget (25). Er foderbudgettet tilknyttet et produktionsbudget, kan det ikke slettes, før produktionsbudgettet er slettet.

